

is monitoren van de chronische toediening van vitamine B₁₂, bijvoorbeeld door spiegelbepaling, onder huisartsen niet gebruikelijk. Dat zou, indien men zou willen kiezen voor toediening per os, wel noodzakelijk zijn.

I.H. Souwer

- 1 Kuzminski AM, Del Giacco EJ, Allen RH, Stabler SP, Lindenbaum J. Effective treatment of cobalamin deficiency with oral cobalamin. *Blood* 1998;92:1191-8.
- 2 Bolaman Z, Kadikoylu G, Yukselen V, Yavasoglu I, Batutca S, Senturk T. Oral versus intramuscular cobalamin treatment in megaloblastic anaemia: A single-center, prospective, randomized, open-label study. *Clin Ther* 2003;25:3124-34.

Continu of verlengd gebruik vergeleken met cyclisch gebruik van de combinatiepil

Edelman AB, Gallo MF, Jensen JT, Nichols MD, Schulz KF, Grimes DA. Continuous or extended cycle vs. cyclic use of combined oral contraceptives for contraception. *The Cochrane Database of Systematic Reviews* 2005, Issue 3. CD004695. DOI:10.1002/14651858.

Achtergrond Om menstruaties te vermijden gaan vrouwen steeds meer over tot verlengd of continu gebruik van de combinatiepil. Aanvankelijk gebruikten vrouwen de pil alleen continu in het kader van een behandeling, bijvoorbeeld van endometriose of dysmenorroe.

Doorslikken heeft verschillende voordelen: onttrekkingsbloedingen blijven uit; het bespaart kosten (maandverband) en vermindert school- en werkverzuim. Het veroorzaakt geen endometriumophoping, zoals vaak wel gedacht wordt. De onttrekkingsbloeding in de stopweek ontstaat niet door opbouw van endometrium, maar door hormoononttrekking. Het lijkt zelfs dat continu slikken effectiever de FSH- en LH-afgifte onderdrukt, wat een nog betere bescherming tegen zwangerschap kan betekenen.

Doel Vergelijken van de traditionele cyclus van 28 dagen (21 dagen pil en een stopweek) met nieuwe slikstrategieën (meer

dan 28 dagen achtereenvolgende pilgebruik).

Methoden De reviewers zochten naar trials over continu of verlengd gebruik van de pil tussen 1966 en 2005. Ze includeerden zonder taalrestrictie alle RCT's die continu met traditioneel pilgebruik vergeleken bij vruchtbare vrouwen die enige vorm van combinatiepil als anticonceptie gebruikten. Ze zochten naar onderzoeken in MEDLINE, EMBASE, POPLINE, Lilacs en de het Cochrane Central Register of Controlled Trials en selecteerden daarbij op titel en abstract. Twee reviewers beoordeelden de kwaliteit van een artikel. Uitkomstmaten waren: tevredenheid van de deelnemers, uitval in het algemeen of door bloedingproblemen en bijwerkingen, zwangerschap, endometriumkenmerken en bloedverlies. De onderzoeken liepen te veel uiteen om meta-analyses mogelijk te maken. Zo waren er verschillen in het soort pil, de duur van het doorslikken en gegevens over bloedingen.

Resultaten Zes RCT's voldeden aan de inclusiecriteria. Alle zes onderzoeken hadden bloedingpatronen als belangrijkste uitkomstmaat. Vijf van de zes onderzoeken rapporteerden dat bloedingpatronen gelijk of beter (minder bloedverlies) waren bij doorslikken. De tevredenheid en therapietrouw waren vergelijkbaar. Doorslikken verminderde menstruatieklachten in de paar onderzoeken die dit beoordeelden. De endometriumdikte, voorzover echografisch bepaald (n=34), was bij alle onderzochte vrouwen minder dan 5 mm. De onderzoeken waren te klein om uitspraken over veiligheid en zwangerschapsrisico te kunnen doen.

Conclusie Continu versus cyclisch pilgebruik is voor vrouwen even bevredigend en er is geen verschil in therapietrouw en uitval. Doorslikken geeft minder menstruatiegebonden klachten en mogelijk iets minder bloedingklachten. Continu pilgebruik is dan ook verantwoord bij vrouwen die geen contra-indicaties voor hormonale anticonceptie hebben.

Commentaar

Wat hebben we aan deze review? Het is goed dat er onderzoek wordt gedaan naar andere slikstrategieën aangezien het

doorslikken steeds vaker voorkomt. Het gebeurt echter regelmatig op eigen initiatief, wat al impliceert dat vrouwen daar tevreden over zijn en geen onoverkomelijke bloedingklachten ondervinden. Deze twee belangrijke uitkomstmaten in de onderzoeken leveren mij dus weinig nieuws op. Voor mij blijven na deze review nog een aantal vragen open. Wat is het effect bij doorslikken op de terugkeer van fertiliteit als de vrouw stopt met de pil? Is er bij doorslikken een extra risico of verminderd risico op kanker of tromboembolie? Het lijkt mij toch wat voorbarig om te concluderen dat het verantwoord is om continu de pil te slikken, als deze vragen nog open zijn. Ook over de pilgerelateerde symptomen zoals libidovermindering en neerslachtigheid geeft de review geen informatie, hoewel het voor de hand ligt dat juist deze bijwerkingen een grote rol kunnen spelen bij langduriger pilgebruik.

Margriet Folkeringa-de Wijs

Antidepressiva en anti-epileptica in de behandeling van pijn

Saarto T, Wiffen PJ. Antidepressants for neuropathic pain. *The Cochrane Database of Systematic Reviews* 2005, Issue 3. CD005454. DOI: 10.1002/14651858.

Wiffen PJ, McQuay HJ, Moore RA. Carbamazepine for acute and chronic pain. *The Cochrane Database of Systematic Reviews* 2005, Issue 3. CD005451. DOI: 10.1002/14651858.

Wiffen PJ, McQuay HJ, Edwards JE, Moore RA. Gabapentin for acute and chronic pain. *The Cochrane Database of Systematic Reviews* 2005, Issue 3. CD005452. DOI: 10.1002/14651858.

Achtergrond De Cochrane Collaboration heeft 3 reviews gepubliceerd over de behandeling van chronische pijn met gabapentine, carbamazepine en antidepressiva. Veel patiënten met chronische pijn hebben neuropathische pijn, die niet goed reageert op normale pijnstillers als NSAID's, paracetamol of opiaten. Neuropathische pijn komt, in enige mate, voor bij 1-2% van de populatie. De meest